

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Clericorvm Cvm Foeminis Cohabitatione, Licitane Ea
Sit An Non, Tractatvs Ethicvs**

Bossem, Matthias van

Dvaci, 1586

Sermo Qvintvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45844

paulo quā quē hucusq; gustarunt, qui tabibus delectantur, sint futura sapidiora.

S E R M O

QVINTVS.

Peruenimus tādem, viri clarissimi, ad actionis nostrae locū postremū. Quare, ut fidem libermus, de familiari ista clericorū cum fœminis conuersatione, quām, an eis licita sit necne, semel & iterum, iterūq; examinauimus, iam ecclesiastici quid referant canones, audiamus: idque ea cū attentione & reuerētia, qualem talis iure suo oratio postulat. Canones nāq; nemo ambigit quin sic appellantur, quod ad talium regularum normam, vitam nostrā, vitæque mores, clericī qui sumus, aptè conformare debeāmus, peccaturi si prævaricemur. Et quidem in concilio illo Antiocheno, quod, ut refert Euseb. Cæsariensis, veluti per miriadem quandam episcoporum, & sacerdotum celebratum fuit, anno domini 274. canonem hac de re nullum prolatum fuisse lego. Attamen grauiissimè ibi ab innumeris illis accusatur patribus Paulus Samozatēsis, episcopus

lib. 7. ca. 3. grecē.

SERMO

95

pus Antiochenus, tanquā qui cōtra cano-
nes veniret ecclesiasticos, quòd cōtuber-
nales aleret fœminas, idemq; vt sui facta-
rēt quoq; presbyteri, impunē permitteret.
Hancq;, vt ibidē legitur apud Euseb. accu-
sationē suā orthodoxi illi patres, vnā cū a-
lijs hominis hēretici peccatis & depositio-
ne eius, synodicā per epistolā ad Romanū
trāsimiserunt episcopū, Dionysiū. Cæterū
in concilio Carthaginēsi primo hāc diser-
tis postea verbis canonicā rogauit legē, &
rogatā obtinuit Gratus episcopus: Nullus
sanctimonię & virginitati deseruiēs, pro-
pter blasphemiam ecclesiæ, si placet, in vna
domo cum extraneis mulieribus habitare
debeat. In cōcilio deinde Carthaginēsi 4.
cui d. Aug. interfuit, sic legimus can.⁴⁶:
Clericus cū extraneis mulieribus nō habi-
tet. Postremò conciliū Agathēse sic sanxit
can. 10. Ad custodiēdā vitā & famā, specia-
li ordinatione prēcipimus, vt nullus cleri-
corū extraneę mulieri, qualibet collatio-
ne, aut familiaritate iūgatur: & nō solū in
domo illius extranea mulier nō accedat,
sed nec ipse frequētandi extraneā mulierē
habeat potestatē. Hæc, & quæ similis gen-
ris huc allegari possent nonnulla alia, si tu
quis-

TOM. I.
concl.

quisquis es, nō nisi prouincialia subsumas
esse cōcilia, ideoq; eorū te sanctiōnib; nō
multū teneri: reticebo equidē in p̄fētia.
rū, prouincialibus id genus sanctiōnibus,
per ius postea pōtificiū, autoritatē accessiſ-
ſe vniuersalē, vt liquet dist. 8 r.c. Cū omni-
bus. Sed audi quid eadē dist. Gratianus, re
ille & nomine verē gratianus, ex concilio
quodā referat huc nobis generali. In om-
nibus obſeruare cōuenit, vt certus quis, &
^{Synod. 7.} certo tēpore, & certo loco, & certis perso-
nis, vel apparere clericus, vel loqui debeat
mulieribus: vt excludatur omnis nefanda
ſuspicio. Certē ſolū ad ſolā accedere nulla
religionis ratio permittit. Sic cōciliū il-
lud generale. Quomodo igitur, mi frater,
religionis permittet ratio licētioſam iſtā,
quam nunc vbique frequentari videre eſt,
domesticam cū mulieribus familiaritatē,
prorsuſq; familiarē cohabitationē? In ge-
nerali porrò synodo 2. Nicena talis eadē
de re extat canon num. 18: Sine offensiō-
ne eſſe p̄cipit diuinus Apostolus etiā ijs,
qui foris ſunt. Mulieres autem in episco-
patibus, vel monasterijs versari, eſt omnis
offensionis cauſa. Si quis ergo ancil-
lam, vel liberā, in episcopatu possidere
deprehensus fuerit, vel in monasterio, ad
mini-

ministerium aliquod obetundum, puniatur. Sin autem persevereret, deponatur. Et multo ante synodus Nicetia prima hunc nobis constituerat canonom tertium: Omnibus modis interdicimus, neq; episcopo, neque presbytero, neq; diacono, neque vlli omnino, qui in clero est, licere extraneam secum habere mulierē. Ecce, sic non prouincialia modò, sed & generalia concilia, in spiritu illa sancto cōgregata, quorumque propterea omniū cōtribus illud indubitanter de actibus accommodare licet apostolorū: Visum est spiritui sancto, & nobis. Quid igitur aliud est, quam (vt pius Samuel impio dicebat Sauli) quasi peccatum ariolandi, talibus decretis repugnare, & quasi scelus idolatrie, non acquiescere? Nam ne mulieros suis quāspidam, nimiumque philogynos mussitare hic possit sacerdos, vel monachus, istiusmodi canones iam olim per contrariam cōsuetudinem abisse in cōsuetudinem, vimque propterea nullam nūnc amplius obtinere ligandi: recognitissimū est, ex ipsis eos à sanctis patribus, vi secundo loco indicauimus, deriuatos esse fontibus naturæ. Cuius leges, nullam per-

1. Reg.
15.

cōtrariam consuetudinem, vnquam aboleri posunt. Recogitandum prēterea, quēmadmodum tali missitatori seuere occurrat sancta synodus Tridētina, omniq[ue] iniq[uitati] semel oppilet os; quādo nouissimis hisce nostris nunc tēporibus, in generali totius orbis Christiani conuētu, tale edidit decretū: *Vt ad eam, quam*

*Seſſ. 25.
c. 14. de
refor.*

ministri ecclesiæ reuocētur, populūsque hinc eos discat magis reuereri, quo illos vita honestiores cognouerit: prohibet s. synodus quibuscumque clericis, ne cōcubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo vel extra detinere, aut cum eis ullam consuetudinem habere audeant: alioqui pœnis à sacris canonibus, vel statutis ecclesiarum impositis, puniantur. Et alibi: *Statuimus,*

*Seſſ. 22.
c. 1 de
refor.*

vt quæ aliás à summis pontificibus & sacris cōcilijs, de clericorum vita & honestate, copiosè ac salubriter faneita fuerūt, eadem in posterū, iſdem pœnis, vel maioriibus etiam, arbitrio ordinarij impo-

nendis, obseruentur. Ecce hoc tale con-

cilium cum deuota est vbiqe, hac nostra

nunc ḥtate, receptum obedientia: sicuti

H com-

communis ille omnium catholicorū pater , pontifex Romanus recipi voluit. Quis igitur nos postea , filios eius , ab omni obediētiā absoluit religione: nihil ut presbyter ancillariolus timere necesse habeat, ne fortè, etiamsi hīc poenā omnē euadat humanam , in illa tamen die vt inobediens condemnetur à domino,& a cacodæmonibus in tēpus puniatur æternū? Nam quod iam nunc generale citabamus concilium Nicenum secundū, ad depositionem vsque inobedientibus poenam prorogauit. Ac , ne multa repeatamus, Gregor. quidem, summus eo nomine pontifex primus, dictu iuxta & auditu nefarium esse pronunciauit , quod sacerdotes fœminis cohabitare auderet: simūlque archidiaconum quendam, nisi factum ilicò mutaret, mandauit deponi. Nicolaus verò, secundus eo nomine pontifex max. talium sacerdotum non feci, quā illorū, quos indubitanter constaret esse cōcubinarios , missas ne quis audiret, sancta cum seueritate interdictū esse voluit. Quod si iam dicas licere per generale concilium Nicenum primum, ut clericis cohabitent mater, soror, amita, vel auia,

aut

aut etiam mulier quæpiam alia, dummodo sit annosa anus, aut vetula, iuxta tex-tum Arabicum, & huic concilio conso-nare decretum Tridentinum: tali dicto tale non incommodè opponi posse vi-detur responsum: haec tenus id licere, qua-tenus propter duritiam cordis, aut imbe-cillitatem ac imperfectionem, in clericorum moribus à prælatis ecclesiæ permit-titur, nec à iure punitur humano: quan-do notissimum fit, non omnia, quæ in ecclesia displicant, seuerè ab eius prohi-beri semper prælatis. Nā & ab ipso olim deo (vt hîc magna nobis liceat compo-nere paruis) propter duritiam cordis hu-mani nonne permisus fuerat Iudæis li-bellus repudij? Neque tamen culpa vaca-bat, quæ tali fretæ libello mulieres, prio-ribus, à quibus dimissæ fuerant, viuenti-bus adhuc maritis, alijs cum viris coniu-gia non verebantur inire noua. Quini-mò tale facinus quæcūque audebant, ve-re erat adulteræ: vt patet in scriptura s. & quidem illo ipso etiam loco, vbi libellus repudij concessus fuit. Verū quoniā tales tunc adulteræ, communi aliarum adulterarum more, ad lapidationis nunquam

H ij rapi-

Jerem. 3.
Deut. 24

101 SERMO

rapiebantur supplicium; hinc fiebat, ut propter flagitij impunitatem, nullam vulgus Iudæorum, tali in vñu libelli repudij, arbitraretur esse flagitij culpam. Vnde quando multo ante cōcilium Nicenum istam cum fœminis cognatis, seu consanguineis cohabitationem clericis

Clemens ad Iaco, fratrem domini epist. 2. permitteret d. Clemens, tertius b. Petri in pōfificatu summo successor; Fiat hoc, inquiebat, sed nō nisi magna cum sollicitudine. Non enim ignoramus malitias

sathanæ. Quas quidem malitias quādo, remissa sollicitudine, postea satanas apud sacerdos quoq; homines, exercere aggressus esset: tunc patres Moguntini, tempore imperatoris Arnulphi, tales quoque cum consanguineis fœminis cohabitationē, verbis expressissimis, cunctis clericis inhibuerunt, concilij sui canone 10. Ut clericis, aiunt, interdicatur in domo sua habere mulieres, omnimodis decernimus. Et quamuis etiam superiorum

temporum sacri canones, quasdam personas fœminarum, simul cum clericis in vna domo, habitare permittant: tamen

fæpe audiuiimus, per illam concessionē

plurima scelera esse commissa. Idcirco

coll-

constituit hæc sancta synodus, ut nullus presbyter ullam fœminam secum, in domo propria permittat: quatenus occasio malæ suspicionis, vel facti iniqui, penitus tollatur. Idem eandem ob causam, ijsdē penè verbis, aliquanto antè constituerat synodus Foroiuliensis, sub Carolo magno, & Pipino. Prudenter sanè. Nam vt omittamus, quod olim dicere solebat August. simulatq; in domicilium sacerdotis, aut mater, aut fœmina id genus quævis alia, ad cohabitandū admissa fuerit, cui istud, tanquam non suspecte, Nicensis canon permittit, mox, propter tales consanguineas, eandem frequentari tunc illam incipi domum, ab alijs item mulierculis, quæ suspicione non carent: nouimus quām ægrè, quāmque raro, à vulgo præstetur clericorum, quod eis in generali concilio Lateranensi, sub Innocentio tertio, præcipit canon 15: nempe vt sibi temperent vinum, & se vino: in quo est luxuria. Nouimus ex s. scriptura, quomodo admirabilis ille Loth, qui sancte semper, & castè vixerat inter Sodomitas, illis postea obscoenis hominibus, cum ciuitatibus suis, exultis, post vini

H iiiij cali-

calices, licet non appetitos, à proximè sibi cognatis (horrendum cogitatu) pollutus fuerit filiabus. Quòd si tu fortè vino-
lentus non sis; nouimus præterea ex eadē scriptura s. quām insanè exarserit frater

In novo
orbe, cap.
117. Ammon, in sororem suā Thamar, sola ebrius libidine. Ac vt fabulosum omit-
tamus Oedipū: nouimus insuper vt alias olim alibi, ita & nouo nūc in orbe infideles quasdam repertas esse gentes, apud

Clem.
Alex.
strom. 3. quas nullus sit pudor, nullūq; censeatur esse peccatum, si quicūq; viri quibuscūq; cū foeminis promiscuè coeāt, nulla omnino ullius cōsanguinitatis habita ratio-
ne, cum matre filius, & frater cum sorore.

Gerson.
dominica
4. aduēt.
in serm.
con. luxu
riam. Nouimus deniq; ipsos etiā apud Christi annos, matres interdū, ex suis ipsarū pueris, alteros sibi genuisse pueros; vtq; flagitiū occulerent, partum occidisse. Adeò nulla etiā in cognitione, quantūcūq; illa propinqua, prorsus tuta est libido; quēadmodū pluribus ipsa in scriptura s. expositum videre licet, leuit. 18. Quòd ergo canon

Theodo-
ret. ibi.
De coha-
bit. cleri-
cor. &
mul. iste Mogūtinus & Forouiliēsis admodū decorus, cautus, & circumspectus, lib. 3. decretalium, ad illas dumtaxat, voluen-
tibus postea annis, cognatas, foeminaq;

extraneas quascunque alias , contractus
fuisse legitur, quæ ob succulētiorem æta-
tis vigorem nonnulla laborare adhuc su-
spicione videtur,cæterarum cohabitatio
permittatur: eō tantummodo valere per-
missio talis dici posse videtur : vt si quis
clericus vetulam matrem, vetulam soro-
rem, aut amitam vetulam, vel anum quā-
piam etiam extraneam , sibi in contuber-
niū suum assumat: in foro fori contra cū
actio institui nequeat. Alioqui quomo-
do nec ipsa vetularum cohabitatio extra
omne sit periculum, & scandalum , pro-
indéque actio aduersus eam non imme-
ritò timenda sit aliqua in foro poli, vide-
re id licuit, quando in secundi loci tracta-
tione versaremur. Atque hęc quidem ita
de permissa in decretalibus anuū dixerim
cohabitatione cum clericis: si, quod iuris-
peritorum examini diligentius expendē-
dum relinquimus, c. Inhibendum, per In-
nocentium postea tertium , sanctiori re-
strictione emendatum non sit , quando
eodē mox titulo sic legimus , c. A nobis:
Cū clericis quoq; non permittas mulier-
cularas habitare, nisi forte de illis personis
existant , in quibus naturale foedus nihil

H iiiij per-

permittit sēui criminis suspicari. Ergone
tu, responsare hīc eos mihi nunc audire
videor, Moguntina inductus sanctione,
adēo omnes subintroctas fœminas ex-
pelles ex ædibus sacerdotum, vt ne foro-
rem quidem, aut matrem ibi relinquas,
quamuis subsidio eorum vehementer in-
digētes fortasle? An tu propter istiusmo-
di traditiones humanas, negligendum il-
lis putabis mandatum dei? Honora patrē
& matrē? Magna scilicet perplexitas.
Audite quā suauiter succurrat alter, cuius
dudum meminimus, canō concilij Foro-
juliani numero quartus: Iuxta Niceni ve-
nerādi definitionē cōciliij, nullus patiatur
subintroctas mulieres secum in domo
propria habere, vel priuatē cū eis cohabi-
tantes, cōuersari. Et quanquam quibusdā
inhonesta parentibus suspicione, clemen-
tiūs aliquo modo, inibi legatur indultū:
nos tamē omnes omnino nunc necessa-
rium vetare prospeximus: eo quod expe-
rimento didicerimus, illarum velamēto,
alias licentiūs ad eos aditum veniēdi per-
ditionis causam habuisse. Non autem ve-
tamus quempā, sed potius adhortamur,
pauperibūs personis, iure sibi cognatio-

nis coniunctis, benefacere. cùm sit omnibus beneficiendum. Sed à clericis segregatè in suis degentes domicilijs fœminæ ille perseverent. Sed habitauit, inquiunt, ^{3 Reg.} ^{17.} Elias Thesbites apud viduam Sidoniorū. Nunquid tu, homo nouus, meliores aut maior tanto propheta? Non sum ego dignus, tanto vt prophetę soluam corrugiam calciamenti eius. Verùm ille curru igneo, ferri potuit illęsus in cęlum. Hoc ego non possum: ideoque semper timeo, ne si ijsdem in ædibus cum muliere quamdam durare auderem, tali consequenter ex familiaritate, innatus mihi libidinis ignis accenderetur: accensus porrò me ambureret, vel totum etiā combureret, & exureret. Nostis illud comici? Accede ad hunc ignem, & calesces plus satis. Sed quid tu queso, bone vir, ad suspectæ tuæ cohabitationis defensionem, factum tam dissimile tanti nobis alleges prophetæ? Namq; ille quidem apud viduam illam, non tam habitauit, quām ad vnum dumtaxat triēnium fuit diuersatus, vel potius occulte latitauit, & quidem necessariæ tantum cibationis causa, idque tunc temporis, quando fidelium respub. horribiliter esset,

effet, in terra sancta, vbiq; turbata, ipseq;
vbique gentium capit is ab Achab anqui-
reretur ; nec prius quam diuinū antecelsis-
set mā datum. Neq; voverat ille castitatem,
vt nos. Sic autem qui sunt, eos tanto gra-
uius testamentis suis gaudet semper in-
festare spiritus immūdus Asmodaeus, quā
quibus nubere licet, quanto illorum ex
perditione maiora se reputat computare
lucra, & spolia auferre ampliora. Quod
Luc. 8.
1. Cor. 9. verò ancillatores nostri presbyteri exem-
plum præterea allegare non vereantur
domini nostri Iesu Christi, & apostolorū
eius. Illos enim circūducere secū solitos
fuisse mulieres , à quibus ministeriū ipsis
impenderetur, quando exirent seminarē
semen euangelicæ doctrinæ. Nunquam
profecto ostendent (quod ipsi tamen fa-
cere non cessant) Christum dominum,
aut sanctos eius apostolos, singulos cum
singulis istis mulieribūs , eodem aliquo
habitasse vnquam sub tecto. Neque vero
omnia possumus omnes. Quamobrē ne
ex tali exemplo, nostra sibi postea temerē
præscribere auderet infirmitas : noluit ea
in parte alios apostolos imitari apostolus
Paulus : multo vt minūs nos eos , tali
qui-

quidem in re, & nunc temporis, imitan-
dos nobis esse cēseremus. Plus ille omni-
bus laborauerat, ait Cyprianus: & tamen
ad mulieres circumducendas, collegas
suos imitari contremuit: ne se ad interitū
subijceret temptationi carnali. Quid ergo
inquiunt? Nunquid non b. Ioseph eo-
dem aliquando, & fortè solus, habitauit
sub tecto, cum sola etiam Maria matre
domini, quamvis virginitatem ea suam
deo per votum consecrasset? Habitauit
vtique: sed ista talium in personarum co-
habitatione, nulla omnino erat species
mali: nec quicquam prorsus periculi.
Nulla mali species: eo quòd Ioseph &
Maria verè essent coniuges, idque publi-
cè constaret. Nihil item periculi. Nam
in matre domini, dei genitrice, nullus
omnino erat libidinis fomes, perque in-
credibilē illa suæ sanctitatis, & ineffabilis
castitatis vim, coniunx in coniuge quoq;
suo Iosepho, omne ut concubandi dispe-
raret desideriū, cohabitando efficere po-
terat, & verò effecit: quemadmodū cōtra
Heluidiū scripsit d. Hieronymus, & cōtra
Iulianū s. August. Estq; ita: accepit quidē
diuinus euangelista Ioānes gloriosam hāc

*De sing.
cleric.*

l.s.e.9.

vir-

virginem, & ipse virgo deuotus, post saluatoris nostri perpetuationem, in sua : sed quid s. Augustinus? Accepit eam, inquit, non in sua prædia, quæ nulla possidebat, sed in officia, quæ propria dispensatione exequenda curabat. Id quod sine vlla fieri potuit domestica cohabitatione , tali quidem certè, qualem in clericorum nuc nostrorum moribus, nos pro nostra qualicunque virili disputamus, licitane sit an non. Nam quod d. Ioannes Chrysost. in scholijs quibusdam super Ioannem, & post eum scriptores nonnulli Græci alij commentantur euangelistam hunc Ioannem eam accepisse in domum suam, nec iste commentarius ancillariolis presbyteris quicquam ad causam præsentem suffragatur. Nimirum ipsam illam domum, quæ quondam Ioanni fuerat propria, tuc omnibus Christi discipulis intelligunt fuisse communem, sitam in monte Sion. Illa siquidem in domo Christum illi cū apostolis suis ultimum suum volūt māducasse pascha, eoque māducato, pascha instituisse nouum, sacramētum videlicet, & sacrificium corporis & sanguinis sui. Ibi intelligunt, post crucis peractum supplicium,

*Aug. su-
per Ioā-
nem.*

*Niceph.
l.2. ca 3.*

pliūm, communiter latuisse discipulos, propter metum Iudæorum. Ibi denique, iuxta promissionē Christi, expectasse eos, & in oratione perseverantes, accepisse tādem, festo pentecostes die, spiritum sanctum, per quem virtute induerentur ex alto. Verum enim uero quid, queso, huic superbenedictæ virgini, ancillæ domini, & nostrorum nunc clericorum ancillis focarijs? Gloriosa namq; hęc domina nostra, & regina virginum, quemadmodum sine cōmixtione viri conceperat, & pepererat eū, qui speciosus erat præ filiis hominum, sic & ipsa pulcherrima quidē inter omnes existebat mulieres, sed adeò in omnibus nihilominus ordinatissima semper suis moribus: vt (quod à maioribus nostris accepimus) nunquam excellentissima eius pulchritudo quenquam mortalium, quantumuis etiam libidinosum, ad ullam luxuriæ concupiscentiam, saltē tenuissima aliqua tentatione, cōmouerit. Quod quidem per singularem spiritus s. cooperationem sic in ea factū fuisse credimus & fatemur, ait Thomas Cantipratanus. Quomodo enim aliter fieri potuerit, non videmus. Quid autem

*De bona
vniuers-
salis li. 2.
cap. 35.
par. 5.*

hęc

111 SERMO

hæc ad foeminina nostrorum nunc clericorum contubernia: Quid, inquam, pudicissimæ huic virgini, & impudentibus ancillariolorum nostrorum nūc presbyterorum culinarijs, focarijs, portarijs, coparijs, & cubicularijs barthis? Nam Marthas hīc appellare quis ausit? Etenim ad pusillorum quod attinet scandalum: he quidem haud aliter in clericorū versantur ædibus, haud aliter gerūt claves, haud aliter egrediuntur & ingrediuntur, haud aliter pulsantibus fores occurrunt, apriunt, & claudunt, salutant, ducunt, reducunt, & educunt: quam si quibus cohabitant clericis, eorum cōiugatæ essent mulieres: nullumque propterea ex cohabitatione scandalū accipi deberet, aut posset: etiam si vt presbyteri in lumbis, sic ipse in vmbilico suo, inextinctum secum gestent semper ignem libidinis. At vero de pudicissima illa virgine Maria scribit b. Anselmus, scandali vitandi causa, diuinitùs fuisse procuratum, quod quando magi ab oriente in Iudæam venerunt, vt ibi natum adorarent regem Iudæorum, Ioseph illo tunc attemperate temporis articulo, à coniuge sua Maria abeslet,

In c. 2.
Math.

quan-

quādo illi cum muneribus suis domum, in qua erat puer, ingrederentur. Nam quia credere oportebat regem illum Iudeorum natum esse de matre virgine, idcirco ne tali in persuasione, homines adhuc in fide neophyti, ad primum statim conuersionis suę impingerent limen, suspiciose ac dubitanter hæsitantes, quomodo & cur tandem incolumi virginitate peperisse, & virgo semper intacta permansisse credi deberet, apud quam ipsi, eodem sub tecto, virum se deprehendisse, subindè cum animis suis recogitarent postea: omnem istiusmodi offensionis lapidem, domum quando subirent, diuina eis bonitas de medio remotum curauerat. Intrantes quippe domum, ait Matthæus, inuenient puerū cum Maria matre eius: de Ioseph nihil. Et tamen, ut dudum audiebamus, his in castissimis coniugibus omnis iam pridem mutuæ libidinis fomes prorsus extinctus erat. Faxit igitur Iesus Christus, deus ille optimus max. vt quando ad Mariam quoq; matrem & ancillam domini, virginis virginē, appellare ancillatores presbyteros non pudet, quoniam in medio infirmorum

rum

113 SERMO QVINTVS.
rum vbique habitant, sua & ipsi circūdati
infirmitate non paria, nullus vnquam
infirmus vllam in eorum domo conspi-
ciat foeminam: sicuti magorum infirmi-
tas, scandali vitādi causa, nullum in istius
virginis matris diuersorio virum
inuenit, quando illud cum
muneribus suis, stella duce,
isti ingressi fuerunt.

Amen.